

Stavka pacientov - opozorilo oblasti

Grega Repovž, MLADINA, 13.1.2023

Naj se je najprej zdela ideja o stavki pacientov še tako nenavadna, sploh po tem, ko je svojo navzočnost napovedal tudi premier Robert Golob, gre za dogodek, ki smo ga lahko le veseli. Že zdaj lahko napišemo, da gre za enega od dogodkov leta – pa čeprav se je zgodil že 10. januarja.

Civilna družba je namreč ta teden poslala zelo jasno sporočilo političnim strankam, ki so z njeno pomočjo prišle do moči v tej državi: da se namreč ne namerava zadovoljiti z odstranitvijo avtoritarne oblasti oziroma Janeza Janše, da namerava ostati aktivna tudi zdaj, ko so na oblasti novi, ter da naj se z njo tudi nova oblast nikar ne šali in jo poskuša izigrati z morebitno nadaljnjo privatizacijo zdravstva. In upati gre, da je premier Robert Golob razumel sporočilo.

Če se je najprej zdelo, da Golob kot premier na tem protestu pacientov nima kaj iskati, da je torej kot premier v napačnem času na napačnem kraju, lahko danes napišemo, da je zelo dobro, da je prišel na ljubljanski protest. In dejansko začutil ljudi, ki so se tam zbrali.

Morda se je to zgodilo res še v zadnjem trenutku: oblast Roberta Goloba in njegove stranke namreč žal postaja v veliki meri arogantna, ministri in tudi sam premier se prevečkrat obnašajo, kot da je oblast nekaj, kar jim pripada, kar so si nekako zaslužili, kot da sta njihov položaj in moč posledici njihove izjemnosti in priljubljenosti. A žal ni prvič, kljub kratki zgodovini te države, da se oblastnikom začne, ko zasedejo visoke položaje, dozdevati, da so nekaj več, ne pa zgolj prvi javni uslužbenci v državi. Beseda javni uslužbenec ima v Sloveniji sicer negativen prizvok, dejansko pa gre za lepo besedno zvezo, za služenje javnosti – kar pa ne pomeni zgolj imeti moč in oblast, ampak vključuje tudi žrtvovanje, odrekanje in skromnost. In prav tega slovenski politiki pogosto ne razumejo. Tako kot ne razumejo, zakaj se avstrijski predsednik v službo vozi z javnim transportom. Ta skromnost bi morala biti prvo, česar bi se morali naučiti od svojih zahodnih kolegov. Biti prvi med enakimi, vendar najprej enak.

A stavka pacientov, ki je potekala po celotni Sloveniji, največji shod pa je bil v Ljubljani, je bila pomembna tudi zaradi teme: zdravstva. In stavkajoči so sporočilo poslali vladi in politiki, torej premieru Golobu in zdravstvenemu ministru Danijelu Bešiču Loredanu, ter tudi vsem centrom moči v samem zdravstvu, vključno z Zdravniško zbornico, sindikatoma Fides in Praktik.um in tistimi zdravniki, ki dejansko usmerjajo razvoj slovenskega zdravstva. In sporočilo je zelo jasno: dovolj je izigravanja prebivalcev, dovolj je systemskega izigravanja, dovolj je izigravanja javnih sredstev, vemo, vidimo, čutimo.

Stanje v slovenskem zdravstvu v tokratni kolumni v Mladini z enim stavkom zelo natančno opiše dr. Bogomir Kovač: »Javno zdravstvo ne more delovati brez tržnih principov, zasebno pa ne more obstajati brez regulacije.« A v Sloveniji imamo prav to: togo javno zdravstvo na eni strani in divji zahod v zasebnem zdravstvu, vmes pa je siva cona, ki dejansko korumpira vse deležnike, z zdravniki in pacienti vred. Iz vseh sistemov v državi smo že skoraj izkoreninili star jugoslovanski princip (ki nam je šel najbolj na živce v prejšnji državi), da je posameznik odvisen predvsem od lastne iznajdljivosti, informacij, zvez in poznanstev, ostal je le v zdravstvu. Ne samo to, v tridesetih letih nove države smo ga kar zakonsko predpisali. In postal je tako trden člen celotnega zdravstva, da bi že poskus njegovega izkoreninjenja dejansko sesul celoten sistem. Ali kot pravi dr. Kovač o sedanjem zdravstvenem sistemu: »V javnem zdravstvu ponuja ugodne tržne obvođe, zasebnikom pa sivi trg monopolnih koristi.«

Ne vemo, ali je zdravstveni minister Danijel Bešič Loredan razumel sporočilo stavke pacientov. Človek je zaletav, veliko govori, tudi sicer zbuja globoke dvome. Interesi v zdravstvu so namreč izjemno močni. Že zaradi ljudi, s katerimi se je obkrožil. Med njimi je bivši minister za zdravje Aleš Šabeder, ki je raje odstopil in dejansko tudi zrušil vlado Marjana Šarca, kot da bi dopustil ukinitvev dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja. Šabeder je danes med njegovimi najožjimi sodelavci, zaupal mu je področje investicij v zdravstvu, torej področje, kjer so koruptivna tveganja najvišja, zaupal mu je tudi kadrovanje v javnih zavodih. Sam Bešič Loredan je tudi v navezi z Markom Bitencem, enim najmočnejših koncesionarjev v državi. Tega ne pravimo le zato, ker minister pri njem dela, da ohranja zdravniško licenco; veliko je namreč znakov, da si delita tudi veliko pogledov, Bitenc pa ostaja izjemno dobro obveščen.

Zato je bil shod civilne družbe, poimenovan stavka pacientov, tako pomemben: s tem je dejansko v zdravstvo, v ta preplet interesov, vstopil nov igralec. In to je javnost, ki je bila doslej vedno odrinjena na rob dogajanja. Ta javnost ima zdaj zelo jasne zahteve in poglede. In že zdaj je pokazala svojo moč in enotnost.

Jaša Jenull je imel prav, ko je rekel, da je zdravstvo tema, na kateri bo ta vlada obstala ali padla. Zelo verjetno je bila to šele prva stavka pacientov.